

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

"Besarabja. Z powodu przyłączenia kraju tego do Rumunji..."

Liczba stron oryginału

2

Liczba plików skanów

3

Liczba plików publikacji

3

Sygnatura/numer zespołu

TR 105.144

Data wydania oryginału

Ok. 1920

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY

KULTURA+

Besarabja.

Z powodu przyłączenia kraju tego do Rumunii.

Już na wiosnę roku 1918 t. zw. Rada Królewa Besarabji proklamowała przyłączenie tego kraju do Rumunii.

Przed wypowiedzeniem wojny przez Rumunię państwu centralnym, dość długo toczyły się pertraktacje rządów państw koalicyjnych i sprzymierzonych, w szczególności zaś rządu rosyjskiego, z rządem rumuńskim. Rumunię z jednej strony nęcił Siedmiogród, z drugiej czyniono jej poufne obietnice co do Besarabji.

Niefortunny dla Rumunii przebieg wojny i przewrót w Rosji odsunęły ostateczne przesądzenie losów Besarabji na dalszą metę. Dopiero dziś kraj ten wchodzi w skład królestwa rumuńskiego.

Dawna rosyjska gubernja besarabska, przyłączona do Rosji w r. 1812, położona — od granicy bukowińskiej między Dniestrem i Prutem do ujścia Dunaju i morza Czarnego — w bardzo pomyślnych warunkach geograficznych, rozciąga się na przestrzeni 456,320 kl.² i liczy 2,657,300 ludności (według statystyki z r. 1914).

Pod względem etnograficznym przedstawia Besarabja dość pstrą mozaikę, a mianowicie:

Rumuni stanowią tu 47,59% ogólnej ludności, t. j. 1,264 tys. Inteligencja rumuńska dotychczas w większości była zrasyfikowana. Rumunem pozostał chłop, który, przywiązany do swej mowy, pozbawiony jest właściwie uświadomienia narodowego i zaniedbany bardzo pod względem kulturalnym. Ukraińcy liczą 19,62% — 520 tys., zamieszkują północną i południowo-wschodnią część kraju oraz okolice Akermanu. Żydzi, rozsiani przeważnie po miasteczkach, gdzie w wielu razach są większością, stanowią 11,79%, t. j. 313 tys. W ich rękach spoczywa handel, pośrednictwa w dostawach zbożowych. Rosjanie w liczbie 214 tys. (8,05%) rekrutowali się przeważnie ze zrasyfikowanych Rumunów, Ukraińców, a nawet i Niemców. Oprócz powyższych grup narodowościowych znajdujemy w Besarabji małe odsetki Bułgarów (142 tys. w południową zachodnią część, przeważnie rolnicy i właściciele winnic), Niemców

(83 tys., w większości obszarnicy lub bogaci dzierżawcy), Turków i t. zw. Turkotatarów (79 tys.).

Besarabja jest *par excellence* krajem rolniczym. W r. 1914 było tu 137,448 pędów płodów rolnych, a więc cztery razy więcej niż w Serbii. Ważną pozycję stanowi pszenica i kukurydza. Tegoż roku posiadała Besarabja 463 tys. koni, 553 tys. bydła, 1,523 tys. owiec i kóz, 349 tys. świń. Tytoniu produkuje około 100 tys. pędów. Wywóz z Besarabji przez granice rumuńsko-rosyjską przewyższał czterokrotnie wwóz.

Pomyślne położenie Besarabji, znakomita komunikacja z morzem, daje możność rozwinęcia handlu z zagranicą na wielką skalę. Zboże z Rosji i Ukrainy może znaleźć tu dla się olbrzymi rynek. Oczywiście, że na przyszłość gruntownie zmienić się musi gospodarka w Besarabji, która obecnie znajduje się w wielu razach w pierwotnym wprost stanie. W tym celu należy przede wszystkim podnieść kulturę ludności, zupełnie dziś zaniedbaną.

Swego czasu uchwała Rady Krajowej Besarabji w sprawie przyłączenia tego kraju do Rumunii spotkała się z protestem ówczesnego rządu ukraińskiego. Ukraińcy stoją na stanowisku, że ludność Besarabji jest mieszaną i element ukraiński stanowi tam poważny procent w niektórych okręgach. Ówczesny ukraiński minister spraw zagranicznych, Hołubowicz, wystąpił w tej sprawie notę do rządu rumuńskiego, w której między innemi twierdził, że w północnej części terytorjum besarabskiego mieszkają przeważnie Ukraińcy, zaś w południowej części, pomiędzy Dunajem, a ujściem Dniestru, do morza Czarnego, Ukraińcy stanowią znaczną większość.

Również i Bułgarzy besarabscy zwrócili się wówczas do rządu bułgarskiego z obszernym memorjałem, w którym domagali się interwencji rządu tego w sprawie przyznania tu Bułgarom „prawa administracyjnego samorządu, autonomji w dziedzinie rozwoju kulturalnego i t. p.“

Obejrzano ostateczne przyłączenie Besarabji do Rumunii jest dla Rumunii wielką zdobyczą pod każdym względem i przyczyni się do znacznego rozwoju i dobrobytu tego kraju. Besarabja bowiem w najbliższej już przyszłości ma wszelkie warunki po temu, aby stać się wielkim rynkiem, przynoszącym państwu kolosalne zyski.

rabji do Rumunii jest dla Rumunii wielką zdobyczą pod każdym względem i przyczyni się do znacznego rozwoju i dobrobytu tego kraju. Besarabja bowiem w najbliższej już przyszłości ma wszelkie warunki po temu, aby stać się wielkim rynkiem, przynoszącym państwu kolosalne zyski.

Nie ulega wątpliwości, że i polski handel nawiąże z Besarabją bliższy kontakt, tembardziej, że i wtedy może prowadzić nasza droga na południe.

Czytamy w „Robotniku“ w artykuliku p. t. „Nepotyzm“:

„Znacie ten wyraz? Jeżeli nie znacie, zapytajcie do Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

„Minister ks. Sapieha. Z jego siostrą jest ożeniony poseł w Paryżu — hrabia Zamoycki.

„W Londynie radcą legacji jest p. Ciechanowski, syn fabrykanta cementu. Siostra tego pana jest za posłem polskim w Kopenhadze — Dzieduszyckim. Na posadę w tem poselstwie mianowana została panna Grabińska, ciotka pani Dzieduszyckiej.

„W Madrycie posłem jest hrabia Skrzyński, dawniej minister w gabinecie Paderewskiego. Jego brat jest posłem w Bukareszcie. Jego młodszy brat jest sekretarzem przy Watykanie.

„Co to wszystko znaczy? Czy naprawdę Polska jest tak biedna w ludzi, że wystarczy musi kilka rodzin, aby cały świat dyplomatami upiększyć? Ten nepotyzm, to popieranie „swoich“ braci, siostry, kuzynów — szkodzi interesom państwa i powinno być zniesione. Zrozumie to sam nawet ksiądz Lutostawski“.

N

WY

№ 219.

WI

REDACJA

Filja Adm

FILJA W PAŁ

PRENUMERA

szawie 2 wyd. mk. 120, z odnosze

Na prowineji mk. 130. == Zagra

Wydanie ranne: mk. 70, z odr

Na prowineji mk. 75. == Zagra

Numer pojedynczy 3 MK

Termin plebiscytu na Górnym Śląsku.

KRAKÓW, 12.11. (Tel. wł. „Narodu“). Korespondent jak i przem. „Gońca krakowskiego“ telegrafuje: Z kierujących kół państw. aby postanowienia dowiadują się, że Rada Ambasadorów ust. ostatecznie termin plebiscytu na Górnym Śląsku. Według tego postanowienia, plebiscyt ten odbędzie się w pierwszej połowie lutego 1921 roku.

iano admirała Horthy'ego, noszącego tytuł urzędowy gubernatora państwa. Zaznaczyć należy, że w historii Węgier jest to już trzeci wypadek, kiedy władzę najwyższą sprawuje t. zw. gubernator. Pierwszym takim gubernatorem był w wieku XV Hunyady, drugim w r. 1848 Kossuth, oraz obecnie admirał Horthy. Jest on osobistością w najwyższym stopniu nad Węgrzech popularną i cieszącą się powszechnym szacunkiem. Wypływa to z wysokich zalet charakteru admirała Horthy'ego a jednocześnie i z tego faktu, iż uważany jest on na Węgrzech za symbol niepodległości i suwerenności Węgier.

Stan ekonomiczny.

Ciężkie przeżycia ostatnich lat wywarły również wpływ ujemny na stan ekonomiczny Węgier. Przyczyną tego są przede wszystkim straty terytorjalne. Tereny obfitujące w lasy, zagłębia węglowe, oraz kopalnie soli odeszły od Węgier na rzecz Czechosłowacji i Rumunii. We władaniu Węgier pozostał jedynie kraj rolniczy, a i ten po przeżytych kataklizmach nie jest chwilowo zdolny do produkcji tak intensywnej, jak to było przed wojną. Mimo to stan aprowizacyjny Węgier nie jest zły. Zapasów zboża wystarczy i do spożycia i na zasiew, może nawet pozostać pewna nadwyżka, mogąca być przedmiotem wywozu. Podobnie ma się rzecz i z przem. węgierskim. Jest on obecnie znacznej części nieczynny, z braku węgla oraz nieuregulowanych stosunków komunikacyjnych, że zarówno w

że naród węgierski stworzy nie wątpliwie formę rządu najbardziej odpowiadającą jego konserwatywnym tradycjom.

Zresztą Węgry nie przestały być bynajmniej królestwem i wszelkie urzędy węgierskie noszą w dalszym ciągu miano „królewskich“.

Stosunek do Austrii.

Idea przywrócenia dualizmu austriacko-węgierskiego zdaje się być obecnie zupełnie nieaktualną, tembardziej, iż stosunki między Austrią a Węgrami są obecnie nieco naprężone.

Sklada się to na szereg przyczyn. Przedewszystkiem Węgry odczuwają boleśnie stratę komitatów węgierskich, przyznanych Austrii przez traktat w Trianon, następnie udzielone przez Austrię prawo azylu węgierskim przywódcom bolszewizmu a wreszcie znany bojkot Węgier, który przeprowadzony został głównie przez Austrię.

Nie należy jednak zapominać, iż między Austrią i Węgrami istnieje wzajemna zależność ekonomiczna i wiekowe stosunki, które niewątpliwie przyczynią się do szybkiego załagodzenia chwilowych tarć.

Stosunek do Polski.

Co się tyczy stosunku Węgier do Polski—to ten nigdy nie przestawał być nie tylko poprawny, ale i życzliwy, a nawet serdeczny. Wypływa to z tradycyjnej przyjaźni polsko-węgierskiej. Między Polską a Węgrami nigdy nie było poważniejszych rozdrźwięków, natomiast w historii obydwu państw istnieje wiele faktów wspólnego działania, a nawet połączenia pod jednym berłem. Życzliwość Węgier dla Polski zaznaczyła się zwłaszcza wyraźnie węg. chwili odzyskania przez nas nieliczebności.

znacznie zosta z wielkiem zaintereso-

Kwestja o monarchji.

W sprawie ewentualnej o monarchji na Węgrzech wsz przewidywania były przedwoj. W każdym razie stwierdzić n

lacja Węgier.

nem Szembekiem.